

Književna poročila.

Vorträge über den Vorentwurf zu einem oesterreichischen Strafgesetzbuch, gehalten in der Oesterreichischen kriminalistischen Vereinigung Oktober 1910 — März 1911, Manz, Wien, 1911. Str. 632.

Obsežna knjiga predavanj o prednačrtu kazenskega zakonika spričuje, kako delavna je bila avstrijska združba kriminalistov (Ö. K. V.), da pripravi pot — načrtu. Justično ministrstvo je v predgovoru k prednačrtu samo priznalo, da še ne precizuje svojega konečnega stališča k problemu. Torej je bila nujna potreba, da se mnenja kriminalistov in strokovnjakov, katerih delokrog sega v polje kazenskega prava, obrazlože v javnosti. Ta mnenja naj bi ne bila le pomoček za proučevanje prednačrta, ampak obenem tudi preizkus njegove znanostne in praktične uporabnosti. Vspех tega preizkusa je bil kaj ugoden. Če ravno pogrešamo med predavatelji pač nekatere avstrijske vodilne zastopnike kazenske vednosti, mora vendar že dejstvo samo, da se je 24 učenjakov v splošnem zelo ugodno o avstrijskem načrtu izrazilo, odločno pa ugodnejše kakor o nemškem vzravnosti zasnovatelje prednačrta, pa tudi avstrijske pravnike šploh. To tem bolj, ker je bilo med predavatelji tudi nekaj inozemskih kriminalistov.

V tem naznanilu knjige ne gre, da bi navajal ideje vseh predavanj podrobno. Vendar naj bodo dovoljene vsaj nekatere opazke.

Prvo predavanje je uvod, ki ga je podal dr. Edmund Benedikt, član komisije za zasnovo prednačrta. Obljublja le kurzorno obdelavo materiala, ali v njegovi roki postalo je predavanje pregleden in jasn resumé o vsebini celega prednačrta; tuptam odkriva celo dogodbe iz komisijjskih posvetovanj, kar zanimivost pa tudi vrednost predavanja zelev povzdiguje.

O prištevitosti se je, naravno, mnogo razpravljalo; govoril je psihiater dr. Wagner pl. Jauregg, psiholog dr. Adolf Stöhr, profesor kazenskega prava dr. Adolf Lenz. Za njihovimi predavanji se je razvila živahna in obširna diskusija, ki je takisto sprejeta v knjigo. Sorodna po gradivu so bila predavanja psihiatra dra. Berzé-ta o odnošajih blaznic in kazenskega pravosodja; o tej priliki je podal predavatelj tudi predloge glede blazniških zdravnikov, ki se bodo morali vpoštevati.

O pojmu hudobnega naklepa pa nemarnosti sta predavala dr. pl. Hippel in dr. Löffler; le ta je ostro bičal sedaj veljavno prakso glede teh pojmov ter jo značil za zelo udobno, ali pravno nevzdržno.

Pri poglavjih odgovornosti za vspех (Erfolghaftung) in povzročenju nevarnosti (Gefährdung), kateri si je izbral dr. Avgust Miřička za svoje predavanje, obravnaval je ta tudi nauk o zmoti in nesposobnem poskusu, povsodi pod vidikom, da treba vspех smatrati le za simptom, ne pa za merilo krivde.

Izmed govorov, ki so se bavili še s splošnim delom prednačrta, naj omenim še predavanje dra. Hans-a Gross-a o silobranu in nujni sili, in dra. Delaquis-a o rehabilitaciji in dra. grofa Gleispacha o koneksiteti kaznivih dejanj Z zavarstvenimi sredstvi so se pečali Stoops, Wagner pl. Jauregg pa Raimann.

Dosti se je govorilo tudi o posebnem delu kazenskega zakonika. Posebno vspela so predavanja dra. Haberde in dra. Nicoladoni-ja o telesnih poškodbah, dra. Fritscha in dra. W. Mittermaierja o splošnih deliktih, dra. Makarewicz-a o varstvu časti, in še nekaj drugih.

Na polje kazenske pravde se je podal dr. Rosenblatt, ki je govoril o prisežnikih (večnikih). V predavanju se zelo zavzema za ta inštitut, pride pa na vse zadnje vendar do zaključka, da je boljši kakor porotna klop ali prisežniški sodni zbor še vedno zbor učenih sodnikov, ako se jim da v roke moderni kazenski zakonik, ki jim daje tudi dovoljno prostost pri prostem preudarku glede krivde in kazni. Ali baš v tem oziru pa mu je vstal med predavatelji nasprotnik v osebi voditelja klasične kriminalne šole, prof. dr. Birkmeyer. Ta je namreč povdarjal, da vidi v tem, ako naš prednačrt ne daje sodnikom preveč take prostosti, prav posebno vrednosti našega prednačrta, ki ga baš radi tega ceni višje kakor nemškega, ker mu gre ta v tem oziru predaleč. Dr. M. D.

Festschrift zum 31. Deutschen Juristentag 3.-6. September Wien 1912. Gewidmet vom Wiener Ortsausschuss. Verlagsbuchhandlung Carl Fromme. Wien und Leipzig 1912.

Pričujoči spis ima trajno vrednost in zasluži, da opozorimo nanj tudi slovenske pravnike.

Profesor dr. Adolf Menzel podaje v sestavku „*Naturrecht und Sociologie*“ (str. 1 do 60) kratek, a vrlo zanimiv in jasen pregled sistemov sociologije, te najnovejše, toliko važne panoge državne vede. Dunajski pravni historik dr. Hans pl. Voltelini priobčuje v skici „*Die Anfänge der Stadt Wien*“ (str. 61 do 105) nekaj podatkov iz najstarejše zgodovine, deloma tudi pravne povestnice dunajske, dočim poroča znani graški pravni historik in najznamenitejši poznavatelj domače numizmatike prof. vitez Luschin na str. 149 do 179 o dunajskem denarstvu v srednjem veku (Wiener Münzwesen im Mittelalter). Spisa profesorja Roberta Bartscha: „*Wiener Gerichte im Vormärz*“ (str. 105 do 149) ter prof. Sigmunda Adlerja: „*Das adelige Landrecht in Nieder- und Oberösterreich und die Gerichtsreformen des XVIII. Jahrhunderts*“ (str. 179 do 237) se deloma izpopolnjujeta. Prvi opisuje sodne razmere od XVIII. stoletja do 1848 na teritoriju dunajskega mesta, drugi slika velike terezijanske in jožefinske sodne reforme v Nižji in Gornji Avstriji, ki so se uvedle kmalu nato v vseh avstrijskih deželah, in postanek ter uvedbo jožefinskega sodnega pravilnika. Oba sestavka, temelječa na obsežnih arhivalnih študijah, sta dragocen donesek k toli zanemarjeni avstrijski pravni povestnici novejši dobe. Tem pretežno zgodovinskim prispevkom se pridruže končno na str. 237 do 250 veleinstruktiven referat dvornega svetnika pri upravnem sodišču dr. Roberta viteza Neumanna-Ettenreicha: „*Die Einrichtungen beim österreichischen Verwaltungsgerichtshofe zur Evidenthaltung der Rechtssprechung und zur Erhaltung deren Stetigkeit*“. Te za enotnost judikature zelo važne uredbe so bile doslej izven upravnega sodišča stoječim pravnikom ravno tako malo znane, kakor so še vedno mnogo obsežnejše tozadevne uredbe vrhovnega sodišča.

Pripomnimo še, da Voltelinijev in Bartschev spis olajšujeta dva izborna kartografična posnetka.

P.